

MAJANDUSLIKU EBAVÕRDSUSE MÕJURID EESTIS REGIONAALSEL TASANDIL*

Anneli Kaasa
Tartu Ülikool

Sissejuhatus

Majandusliku ja sotsiaalse ühtekuuluvuse tugevdamine ning eri regioonide arengutaseme ühtlustamine on Euroopa Liidu ühise majanduspoliitika üks eesmärke. Muuhulgas tuleks tähelepanu pöörata ka riigisisese arengu regionaalne tasakaalustatusele. Sageli peetakse regioonide vahelisi erinevusi uurides eelkõige silmas tulutaset erinevates piirkondades. Siiski on ilmnenud, et indiviidi subjektiivne hinnang enese heaolule sõltub pigem sellest, kuidas ta hindab oma heaolu teiste ühiskonnaliikmete heaoluga võrreldes, kui sellest, milline on tema objektiivne seisund. Kui riigi keskmisest sissetulekust kõrgem sissetulek tähendab ka indiviidi suuremat rahulolu, siis üldise tulutaseme (kaasa arvatud ka konkreetse isiku tulutaseme) tõus elanike rahulolu oluliselt ei suurenda (Land, 1983). On näiteks leitud, et kuigi 2001. aastal elas allpool EL-s kehtestatud vaesuspääri vaid 17% Eesti elanikest, hindasid enam kui pooled Eesti leibkondadest oma majanduslikku seisut väga raskeks või vaevu ots-otsaga kokku tulla võimaldavaks (Paas ja Võrk, 2003). Seega pakub lisaks tulutasemele kindlasti huvi ka selle tulu jaotumine elanike vahel ehk sissetulekute ning väljaminekute ebavõrdsus erinevates Eesti regioonides.

Huvi on tingitud ka asjaolust, et majanduslik kihistumine kui sotsiaalse kapitali üks aspekt mõjutab ka üldise tulutaseme suurust. Nimelt tähendab ühtlasem tulujaotus ka suuremat sotsiaalset sidusust, mis on aga jätkusuutliku majandusarengu üks olulisi eeldusi. Käesoleva kirjutise eesmärk on uurida, kuidas kehtivad Eestis regionaalset tasandil ebavõrdsuse mõjuritega seotud seaduspärasused ja hüpoteesid, mida pakub sellealane teaduskirjandus ja mis kehtivad võrdlustes riikidevahelisel tasandil.

Ebavõrdsuse mõjurid

Ebavõrdsuse all mõistetakse tavaliselt sissetulekute või väljaminekute ebavõrdset jaotumist ühiskonnaliikmete vahel. Et säilitada motivatsiooni majandusarenguks, ei saa eesmärgiks olla ebavõrdsuse puudumine, vaid selle vähendamine ühiskonna poolt aktsepteeritud tasemeni. Arvukates uurimustes ja teaduslikes artiklites on välja toodud hulk erinevaid tegureid, mis suuremal või vähemal määral sissetulekute ebavõrdsust mõjutavad. Et kõigi nende tegurite mõõtmiseks pole näitajad Eesti maakondade kohta kättesaadavad, siis siinkohal on pikemalt peatunud vaid neil teguritel, mille mõju Eesti maakondades on järgnevalt võimalik empiirilisel kontrollida.

* Artikkel on valminud ETF grandil 5369 toetusel.

Kirjanduses on enim käsitlemist leidnud riigi rikkuse ja majandusliku ebavõrdsuse vaheline seos. Sealjuures ei ole ühest seisukohta, kas seos on positiivne või negatiivne, sest erinevad uurimused on andnud vastakaid tulemusi. Arvatavasti on enamasti kasvava riigi rikkuse ja tulutaseme mõju ebavõrdsusele seotud muutustega majanduse struktuuris. Ajal, mil tööjõud liikus põllumajandusest tööstusesse, tekkis Kuznetsi hüpotees (Kuznets, 1955), mis oletas, et majanduskasvu ehk SKP suurenemise korral ebavõrdsus esmalt, kui tööjõu liikumine põllumajandussektorist tööstussektorisse algab, suureneb ning seejärel, kui sektoritevaheline liikumine hakkab jõudma lõpule, uuesti väheneb. Tänapäeval on toimunud või toimumas juba suure osa tööjõu liikumine tööstussektorist teenindussektorisse. Seepärast oleks õige oletada, et see muutus majanduse struktuuris on tekitanud omakorda pööratud *U* kujulise seose ebavõrdsuse ja riigi rikkuse vahel. Seepärast on mõttekas kaasata ebavõrdsuse mõjurite analüüsi ka majanduse struktuuri iseloomustavad näitajad. Eesti maakondade kohta on käesolevas analüüsis kasutatud keskmisi väljaminekuid pereliikme kohta kuus ning põllumajandus-, tööstus- ja teenindussektoris hõivatute osakaalusid koguhõives.

Käsitletud on ka tööpuuduse mõju ebavõrdsusele. Kuigi võiks arvata, et töötute sissetulekud on väiksemad töötavate elanike omadest ja seetõttu suurema tööpuuduse korral on ka ebavõrdsus suurem, on tegelikult empiirilised uurimused andnud nii tööpuuduse positiivset kui ka negatiivset mõju kinnitavaid tulemusi, samuti on tööpuudus sageli üldse osutunud ebaoluliseks ebavõrdsuse mõjuriks. Üheks mõjuriks on ka valitsussektori osatähtsus majanduses. Enamasti oletatakse, et suurema avaliku sektori osakaaluga kaasneb väiksem ebavõrdsus nii ümberjaotava mõju kui ka seetõttu, et avalikus sektoris on palgad enamasti ühtlasemad kui erasektoris. Käesolevas analüüsi kontekstis on kohane pinge viimane põhjendus, kuna kasutatud on avalikus sektoris hõivatute osakaalu näitajat koguhõives.

Ebavõrdsust mõjutavad ka hulk demograafilisi tegureid. Rahvastiku vanuselise koostise osas ei ole kindlat seost ebavõrdsusega selgunud. Käesolevas uurimuses kasutatakse ülalpeetavate (laste ja vanurite) osakaalu rahvastikust, mis arvatavasti on ebavõrdsust vähendav tegur kuivõrd selle rahvastikugrupi sees on kihistumine väiksem. Linnastumise osas näitavad uurimused, et ebavõrdsus on tavaliselt linnades suurem kui maapiirkondades (Litwin, 1998), seega peaks suurema linnarahvastiku osakaaluga kaasnema ka suurem ebavõrdsus.

Rahvastiku haridustase ja selle varieeruvus on kahtlemata üks enam analüüsitud ebavõrdsust mõjutavatest teguritest. Kuigi sageli väidetakse, et üldine hariduse levimine vähendab ebavõrdsust, on siiski oluline, milline on erinevate haridustasemetega, alg-, kesk- ja kõrghariduse osakaal. Haridustaseme tõstmisega on inimestel võimalik oma sissetulekuid suurendada, kuid kui näiteks kõigi haridustase suureneb samal määral, ebavõrdsuse tase ei muutu. Seega võib pigem oletada, et suurema ebavõrdsusega hariduses kaasneb ka suurem majanduslik ebavõrdsus. On leitud (Chevan ja Stokes, 2000), et nii algharidusega kui ka kõrghariduse suure osakaaluga täisealiste elanike haridustaseme järgses jaotuses kaasneb suurem ebavõrdsus. Keskhariidusega elanike osakaalu suurenemine aga suurendab keskmiste

oskustega töötajate hulka, kes arvatavasti on ka keskmiste sissetulekutega (Partridge, Partridge ja Rickman, 1998).

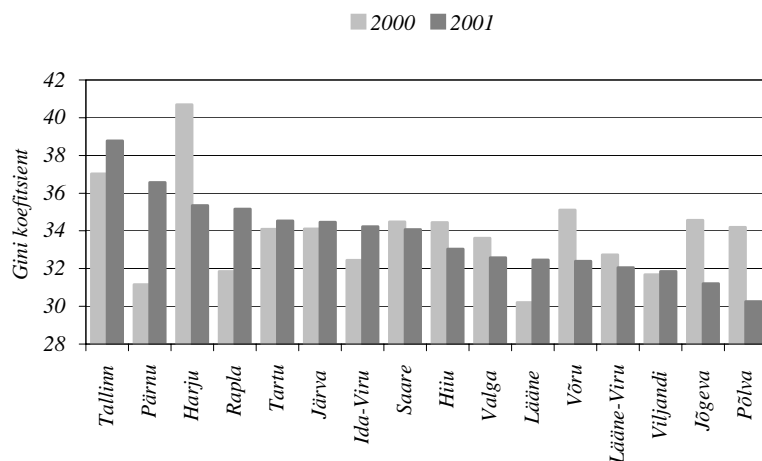
Peale kirjeldatud mõjurite on kirjanduses käsitletud veel inflatsiooni, finantssektori arengut, välissektoriga seotut, ajaloolisi ja kultuurilisi tegureid. Siinkohal neid mõjureid lähemalt ei puudutata nii andmete puudumise kui ka seetõttu, et erinevused maakonniti on ilmselt väikesed ja arvatavasti ebaolulised ebavõrdsuse kujunemise seisukohalt.

Nimetatud tegurite mõju ebavõrdsusele võib analüüsida tavalise regressioonanalüüsi abil, kuid sellisel juhul ei võeta arvesse asjaolu, et erinevad tegurid mõjutavad ka üksteist ning seega võib ühe teguri mõju ebavõrdsusele avalduda ka kaude ehk teiste tegurite kaudu. Regressioonanalüüsi tulemus võib, kuid ei pruugi näidata selle teguri otsest mõju ebavõrdsusele. Nii avaldab majanduse struktuur ilmselt mõju ka linnastumise tasemele ja üldisele rikkusele, linnades on reeglina vähem vanureid ja ka sündimus on linnades väiksem, linnarahvastiku osakaal võib olla seotud ka avaliku sektori osakaaluga kui võrd enamuse riigiasutusi asub siiski linnades. Et avaliku sektori palgad on reeglina madalamad, siis mõjutab see ka väljaminekuid. Suurem avaliku sektori osakaal võib tähendada ka enam kindlaid töökohti ning väiksemat tööpuudust.

Ebavõrdsus maakonniti

Ebavõrdsuse näitajana on siinkohal kasutatud ESA leibkonna eelarve uuringu lähteandmetel arvatud Gini koefitsienti (arvutuste autor Andres Võrk, Gini koefitsiendi arvutamise põhimõtteid vaata Cowell, 1995). Koefitsiendid on arvatud võttes aluseks leibkondade keskmised väljaminekud leibkonnaliikme kohta. Et enamuses maakondades ületavad (arvatavasti varimajanduse mõjul) leibkonnaliikme keskmised väljaminekud sissetulekuid, siis kirjeldavad väljaminekute andmed ilmselt paremini leibkondade majanduslikku olukorda ja nii tundub mõttekam kasutada ebavõrdsuse hindamiseks väljaminekute põhjal arvatud koefitsienti. Samal põhjusel on ka edaspidises analüüsis keskmiste sissetulekute asemel kasutatud keskmisi väljaminekuid.

Autori käsutuses olid väljaminekute ebavõrdsuse andmed 2000. ja 2001. aasta kohta. Siin ja edaspidi on Harju maakonda ja Tallinnat vaadeldud eraldi. Nimetatud viisil arvatud Gini koefitsient terve Eest jaoks oli 2000. aastal 36,95 ja 2001. aastal 36,92. Kõige suurem oli piirkonnasisene ebavõrdsus 2000. aastal Harjumaal (40,70) ja kõige väiksem 2000. aastal Läänemaal (30,21), 2001. aastal oli Läänemaal ebavõrdsus juba suurem ja vähim ebavõrdsus ilmnes hoopis Põlvamaal (30,25). Paljudes maakondades on ebavõrdsus aastaga oluliselt muutunud. Neid muutusi ja suhtelisi erinevusi illustreerib joonis 1.

Joonis 1. Väljaminekute Gini koefitsiendid Eesti maakondades ja Tallinnas järjestatuna 2001. aasta andmete järgi. Allikas: Eesti Statistikaamet...

Analüüsis kasutatavad andmed

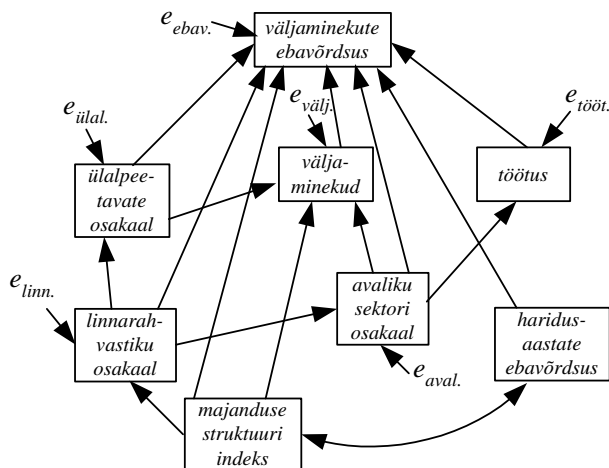
Analüüsis kasutatavad andmed pärinevad ESA kogumikest (Eesti piirkondlik statistika 2000 ja 2001, Maakonnad arvudes 1998-2002). Väljaminekute Gini koefitsiendid põhinevad, nagu juba mainitud, ESA leibkonna eelarve uuringu lähteandmetel. Leibkonnaliikme keskmised väljaminekud kuus 2001. aastal on korrigeeritud inflatsiooniga, mis 2001. aastal oli 5,8% (Tarbijahinnaindeksi..., 2003). Lisaks sellistele näitajatele, nagu keskmine leibkonnaliikme väljaminek kuus, töötuse määr (ILO meetodika) ja avalikus sektoris hõivatute osakaal hõives, on laste (0-14-aastased) ja vanurite (65-aastased ja vanemad) osakaalude summeerimisel leitud ülalpeetavate osakaal rahvastikust, samuti on absoluutnäitajate alusel leitud linnarahvastiku osakaal. Et kasutada olid andmed vaid kahe aasta ja 16 haldusüksuse (Harju maakond ja Tallinn eraldi) kohta, siis muutujate arvu vähendamise huvides on leitud ka majanduse struktuuri ja hariduse ebavõrdsust kirjeldavad indeksid.

Et võtta arvesse nii tööjõu liikumist primaar- ja sekundaarsektori kui ka sekundaar- ja tertsiaarsektori vahel, on leidmaks majanduse struktuuri kirjeldavat indeksit, liidetud sekundaar- ja primaarsektoris hõivatute osakaalude suhe ning tertsiaar- ja sekundaarsektoris hõivatute osakaalude suhe. Saadud indeksi suurem väärtus näitab, et majanduse struktuuri areng, kus esmalt liigub suurem osa tööjõust sekundaarsektoris ja siis tertsiaarsektoris, on jõudnud kaugemale. Ebavõrdsuse hindamiseks hariduses on leitud haridusaastate jaotumist 15-74 aastaste elanike hulgas kirjeldav hinnanguline Gini koefitsient. Selleks on kasutatud ligikaudse Gini koefitsiendi arvutamise meetodit (vaata lähemalt Parman, 1999) asendades kontsentratsioonikõvera (Lorenzi kõvera) kolmest sirgest koosneva murdjoonega.

Arvutuste ja murdepunktide asukohta määramise aluseks olid esimese (alg- ja põhiharidus), teise (kesk- ja kutseharidus ning keskeriharidus pärast põhiharidust) ja kolmanda taseme (keskeriharidus pärast keskharidust, kõrgharidus, magistri- ja doktorikraad) haridusega elanike osakaalud 15-74 aastaste hulgas. Keskmiseks kooliaastate arvuks on võetud 8 esimese taseme, 11,5 teise taseme ja 15,5 kolmanda taseme hariduse puhul.

Ebavõrdsuse mõjurite analüüs

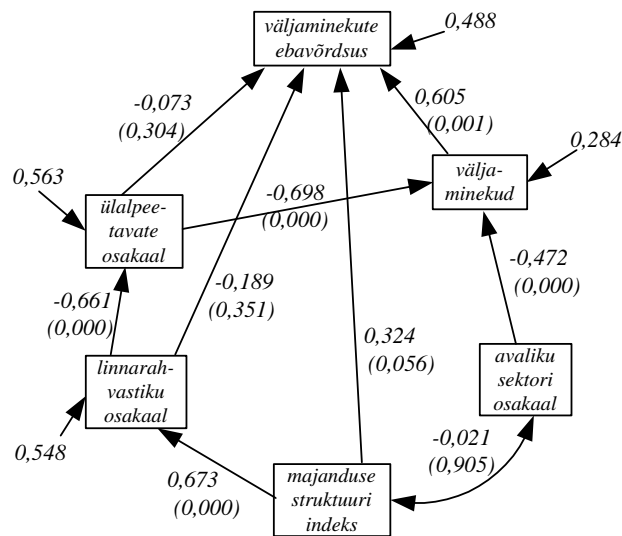
Et võtta arvesse erinevate tegurite omavahelist mõju, on kasutatud struktuurset modelleerimist (*structural equation modeling*). Analüüsi tegemisel on kasutatud programmi *Amos 4.01*. Joonisel 2 on toodud eespoolkirjeldatud hüpoteesidele vastav esialgne mudel. Ühesuunalised sirged nooled kujutavad otsest mõju, kahe-suunalised kumerad nooled kujutavad mittepõhjuslikku seost, mis pole antud analüüsi seisukohalt oluline. Sümboliga e on tähistatud selgitamata ehk jääkdispersion.

Joonis 2. Esialgne väljaminekute ebavõrdsuse struktuurne mudel

Ebaolulisemate seoste samm-sammulise eemaldamise tulemusena on saadud joonisel 3 toodud mudel, mille headust hindava normeeritud sobivusindeksi ja võrdleva sobivusindeksi väärtused on vastavalt 0,909 ja 0,957 (vastuvõetavaks loetakse väärtust üle 0,9). Sirgetel nooltel on kujutatud otsest mõju hindav regressioonikoefitsient, kumeratel kahe-suunalistel nooltel mittepõhjuslikku seost hindav korrelatsioonikoefitsient. Sulgudes on toodud koefitsientide olulisust kirjeldav p-väärtus. Tegu on standardiseeritud regressioonikoefitsientidega (vastav koefitsient näitab, kui suur on sõltuva muutuja muutus standardhälvetes, kui vastav mõjur suureneb standardhälbe võrra), mis võimaldavad võrrelda erinevate mõjude suurust. Otsest mõju kirjeldavate regressioonikoefitsientide alusel on leitud

ebavõrdsuse mõjurite kaudne mõju ebavõrdsusele, kui see on olemas, ning seejärel otseselt ja kaudset mõju summeerides kogumõju. Tabelis 1 on toodud nii otsesed, kaudsed kui kogumõjud ebavõrdsusele.

Joonis 3. Parandatud väljaminekute ebavõrdsuse struktuurne mudel ja mudeli koefitsiendid

Tabel 1

Mõjurite otsene, kaudne ja kogumõju ebavõrdsusele

Muutuja	Otsene mõju	Kaudne mõju	Kogumõju
keskmine väljaminek	0,605	0,000	0,605
majanduse struktuuri indeks	0,324	0,093	0,417
avaliku sektori osakaal	0,000	-0,285	-0,285
linnarahvastiku osakaal	-0,189	0,327	0,138
ülalpeetavate osakaal	-0,073	-0,422	-0,495

Analüüs näitas mõnevõrra üllatuslikult, et ebavõrdsus hariduses on maakondadesisesele majanduslikule ebavõrdsusele avaldanud vaid nõrka positiivset mõju, mis ei osutunud statistiliselt oluliseks. See võib olla seletatav sellega, et siirdeperioodil ei omanud töötajate valikul haridustase kuigivõrd olulist rolli ja kõrgema palgaga töökohtadele pääsemisel olid olulised pigem muud isikuomadused. Ka üldise rikkuse seos ebavõrdsusega on vastupidine tavalisele seaduspärasele riikidevahelises võrdluses, kus rikkamates riikides kipub ka ebavõrdsus olema väiksem. Eesti maakondades on väljaminekud ja väljaminekute ebavõrdsus

positiivselt seotud. Ilmnes, et avaliku sektori osakaalul Eesti maakondades otsest mõju majanduslikule ebavõrdsusele ei ole, mõju avaldub kaudselt: suurema avaliku sektori osakaalu korral on keskmised väljaminekud väiksemad, nagu oletatud, ja seega ka ebavõrdsus väiksem, kuna väljaminekute mõju ebavõrdsusele on positiivne.

Ülalpeetavate osakaal mõjutab majanduslikku ebavõrdsust nii otse kui ka väljaminekute kaudu ja mõlemad mõjud on oodatult negatiivsed: suurema ülalpeetavate osakaalu korral on keskmised väljaminekud väiksemad ja ebavõrdsus väiksem. Ka linnarahvastiku osakaalul on majanduslikule ebavõrdsusele nii otsene kui kaudne mõju. Seejuures on otsene mõju vastupidiselt ootustele negatiivne (linnades on ebavõrdsus väiksem), kaudne mõju ülalpeetavate osakaalu ja seeläbi ka väljaminekute kaudu aga positiivne: oodatult on linnades ülalpeetavate osakaal väiksem ja seega ka ebavõrdsus suurem. Linnarahvastiku osakaalu kogumõju taandub nõrgaks positiivseks mõjuks ebavõrdsusele. Oletus, et linnades on avaliku sektori osakaal hõives suurem, ei leidnud statistiliselt olulist kinnitust.

Majanduse struktuur mõjutab samuti ebavõrdsust nii otse kui kaude. Otsene mõju on positiivne: suurema teenindussektori osakaalu ja väiksema põllumajandussektori osakaaluga kaasneb suurem ebavõrdsus. Tulemus viitab olukorrale, kus tööjõu liikumine teenindussektorisse on pigem algus- kui lõppjärgus. Majanduse struktuuri kaudne mõju avaldub linnarahvastiku osakaalu kaudu (majanduse struktuuri mõju väljaminekutele osutus statistiliselt ebaoluliseks). Suurema teenindussektori osakaaluga kaasneb ka suurem linnarahvastiku osakaal ja sealt edasi avaldub mõju nagu eespool kirjeldatud. Seejuures on majanduse struktuuri indeksi kaudne mõju linnarahvastiku osakaalu kaudu negatiivne, linnarahvastiku osakaalu ja ülalpeetavate osakaalu kaudu positiivne ning linnarahvastiku osakaalu, ülalpeetavate osakaalu ja väljaminekute kaudu positiivne. Nagu näha tabelist 1, on kaudne mõju kokkuvõttes positiivne, kuigi küllalt nõrk. Seetõttu on ka majanduse struktuuri indeksi kogumõju majanduslikule ebavõrdsusele positiivne. Et töötuse otsene mõju väljaminekute ebavõrdsusele osutus äärmiselt ebaoluliseks ja kaudset mõju mudel ei sisaldanud, siis on töötuse muutuja parandatud mudelist välja jäetud.

Võrreldes standardiseeritud mõjude absoluutväärtusi võib järeldada, et kõige suuremat mõju majanduslikule ebavõrdsusele Eesti maakondades avaldavad üldine rikkus mõõdetuna keskmiste väljaminekute abil ja ülalpeetavate osakaal rahvastikus, samas ei ole ka majanduse struktuuri ja avaliku sektori osakaalu mõju oluliselt väiksem. Linnarahvastiku osakaalu mõju ebavõrdsusele on suhteliselt väike ja linnarahvastiku osakaal on pigem majanduse struktuuri mõju vahendaja.

Saadud tulemuste põhjal on küllaltki raske teha majanduspoliitilisi järeldusi. Linnarahvastiku ja ülalpeetavate osakaal on näitajad, mis küll mõjutavad majandusliku ebavõrdsuse näitajat, kui ei ole ebavõrdsuse mõjutamise vahenditena kasutatavad. Arengud majanduse struktuuris kulgevad vastavalt tehnoloogilisele arengule, samuti pole ilmselt mõtet suurendada avaliku sektori osakaalu vähendamaks ebavõrdsust. Jääb üle vaid loota, et majandusliku ebavõrdsuse arvatavasti siirdeperioodi tõttu tavapärasest erinevad seosed hariduse ebavõrdsuse ja

keskmiste väljaminekutega aja jooksul muutuvad ning väiksem ebavõrdsus hariduses ning majanduskasv võimaldab saavutada väiksema majandusliku ebavõrdsuse.

Kokkuvõte

Käesolevas kirjutises uuriti, kuivõrd kehtivad Eestis maakonniti hüpoteesid ebavõrdsuse mõjurite kohta, mida pakub teaduskirjandus ja mis kehtivad riikidevahelisel tasandil. Ebavõrdsuse mõõduna kasutati leibkonnaliikmete keskmiste väljaminekute alusel arvatud Gini koefitsienti. Mõjuritena vaadeldi neid, mida mõõtvad näitajad on Eesti maakondade jaoks kättesaadavad. Et võtta arvesse erinevate tegurite omavahelist mõju, on kasutatud struktuurset modelleerimist.

Analüüsi tulemusena selgus, et erinevalt oodatust ei ole Eesti maakondades hariduse ebavõrdsusel olulist majanduslikku ebavõrdsust vähendav mõju ja suuremate väljaminekutega kaasneb väiksem ebavõrdsus. Selgus ka, et avaliku sektori osakaalul hõives on vaid kaudne ebavõrdsust vähendav mõju ja ülalpeetavate osakaalul rahvastikus nii kaudne kui otsene ebavõrdsust vähendav mõju. Arengud majanduse struktuuris, näiteks töäjõu liikumine teenindussektorisse toovad kaasa suurema majandusliku ebavõrdsuse. Linnarahvastiku osakaalu erimärgilised kaudne ja otsene mõju summeerusid suhteliselt väikeseks kogumõjuks. Tööpuudus osutus ebavõrdsuse mõjurina ebaoluliseks. Et seosed hariduse ebavõrdsuse ja keskmiste väljaminekutega on erinevad tavapärastest, on ka majanduspoliitilisi soovitusi majandusliku ebavõrdsuse vähendamiseks siinkohal raske anda. Edaspidi tasuks võimaluse korral kindlasti uurida antud probleemi kasutades pikemaajad aegridu ning eristada muutusi ajas ja erinevusi maakonniti.

Kasutatud kirjandus

1. **Chevan, A., Stokes, R.** Growth in Family Income Inequality 1970-1990: Industrial Restructuring and Demographic Change. – Demography Vol. 37, No. 3, Aug. 2000, pp. 365-380.
2. Cowell, F.A., Measuring Inequality, London: Prentice Hall/Harvester Wheatsheaf, 1995, 194 p.
3. Eesti piirkondlik Statistika, 2000 ja 2001. Eesti Statistikaamet, 2001 ja 2002.
4. Eesti Statistikaamet. Leibkonna eelarve uuringu lähteandmed 2000 ja 2001.
5. **Kuznets, S.** Economic Growth and Income Inequality. – The American Economic Review Vol. 45, No. 1, March 1955, pp. 1-28.
6. **Land, K. C.** Social Indicators. – Annual Review of Sociology, No. 9, 1983, pp. 1-26.
7. **Litwin, C.** Trade and income distribution in developing countries. –Working Papers in Economics, No. 9, Göteborg University, Oct. 1998.
8. Maakonnad arvudes 1998-2002. Eesti Statistikaamet, 2003.
9. **Paas, T., Võrk, A.** Social consequences of transition: Who recognize themselves to be poor in Estonia? – Eesti majanduspoliitika teel Euroopa Liitu. XI Teadus- ja koolituskonverentsi ettekanded-artiklid, (Tartu-Värsk, 26. – 28. 06. 2003), lk. 366-376.

10. **Parman, A.** Sotsiaalne õiglus ja efektiivsus Eesti tervishoiuajanduses. TÜ majandusteooria õppetool, 1999, 148 lk. (magistritöö)
11. **Partridge, J. S., Partridge, M. D., Rickman, D. S.** State Patterns in Family Income Inequality. – Contemporary Economic Policy Vol. 16, No. 3, 1998, pp. 277-294.
12. Tarbijahinnaindeksi muutus võrreldes eelmise aastaga. Eesti Statistikaamet. [<http://gatekeeper.stat.ee:8000/px-web.2001/Dialog/Saveshow.asp>], 31/01/2004

Summary

FACTORS OF INEQUALITY IN ESTONIA ON REGIONAL LEVEL

Anneli Kaasa
University of Tartu

One aim of EU-s policy is to strengthen the economic and social cohesion and reduce disparities between the levels of development of the various regions. The level of satisfaction of the individual depends beside income level also on the level of the relative welfare compared to total population. The expenditure inequality has changed significantly in many counties between 2000 and 2001. This article investigates, for what extent the hypotheses about factors of inequality apply in Estonia on regional level. Factors influencing income distribution are broadly discussed in literature. In this article only variables with available indicators for counties are analysed. To take into account the possible indirect effects of factors, structural equation modeling is used. The corrected structural model has acceptable fit indexes. It appeared, unexpectedly, that education inequality has no statistically significant influence on expenditure inequality and the counties with higher average expenditures per household member tend to have higher inequality. The share of persons employed in public sector among employed persons has only indirect decreasing influence on inequality. The share of children and old persons in population has both direct and indirect negative influence on inequality. The transition processes in economic structure, for example the movements of the workforce into the service sector, lead to higher inequality. The negative direct and positive indirect effects of the share of urban population add up into a weak positive effect on equality. Unemployment appeared to be insignificant factor of inequality in Estonian counties. As the relationships of expenditure inequality with education inequality and average expenditures are unusual, it is hard to give any political advice.